

Общество

Спомен за Васил Иваноф (1897, Търново – 1973, Париж)

Публикувано на 9 юни 2023, пт

595 четения

A- A+

Спомен на Стоян Долмов

Благодарение на съвременния будител Иван Панайотов моят родственик Васил Иваноф получи известност сред великотърновската общественост в книгата "Търновци, прославили България". По една щастлива случайност тя е публикувана през 2022 г., когато се навършват 125 години от рождението в Търново на Васил Иваноф – българският Пикасо. През 2023 г. се навършват 50 години от смъртта на твореца, смятан за едно от великите имена на съвременното керамично изкуство. В книгата "Спомените за Васил Иваноф, мой близък приятел", която се пази в библиотеката на университета Оксфорд, Стоян Долмов (съученик от гимназията в Търново, а по време на ПСВ се срещат на фронта в Македония като подофицери и поставят началото на зряло приятелство) споделя, че през 1973 г. е узнал от брат му, художника Сава Василев, за кончината му: "Нишка от собствения ми живот, която ме свързваше с нещо хубаво и възвишено, която даваше смисъл и красеше съществуването ми, се скъса. Не можех да си представя как този човек, изпълнен с енергия, с толкова физическа и душевна сила, с такъв светъл ум, с толкова талант и дарби може да изчезне. Обзе ме огромна скръб и усещане за самота". Васил Иваноф умира в Париж на 15.06.1973 година, познал славата приживе. В последните си дни той споделя, че когато отиде при ангелите, ще ги научи да укротят огъня. Урната с неговия прах е положена в малката градина, със засадени от него дървета, пред ателието музей на артиста в Ла Борн, Франция. Васил Иваноф избира приживе надгробен паметник за себе си, една своя керамична скулптура. Неговият приятел Стоян Долмов, след като се пенсионира, посещава Франция и се покланя на гроба му, за да запази спомена за своя съученик и близък приятел.

Родословна среда

Многостранните таланти, с които е надарен Васил Иваноф, най-вероятно са наследени от търновския род по майчина линия. За бащиния му варненски род няма документирани факти. Родителите на твореца са Мария Койчева от Търново, сестра на нашия дядо Иван Койчев (1894-1934), и военния музикант от Варна – Иван Иванов. Вуйчо му Иван Койчев и Васил Иваноф са връстници. Свързва ги близко и сърдечно приятелство, изповядват едни и същи ценности. Дядо му Койчо Христов (нашият пращадя) е роден в Дебелец. (Бел.: По

Бизнес Център Ве

Офиси под наем · Бази
Зали за събития · Коул
Паркинг/Заре

@http://www

Малки обяви

Къде няма да има

Най-четени

25616 Автомагис
се доближа
Търново с
началото н

1599 Четирима
при катаст

1390 Безплатни
свободните
терени пре

1365 42-годишен
домашна о
марихуана

1006 Блъснаха п
Горна Орях

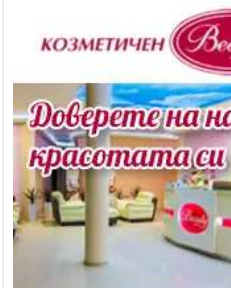
време на Второто българско царство в околностите на днешния град е имало старо селище и болярски резиденции с църкви и манастири), но е жител на Търново, и заедно със съпругата си Тодора имат шест деца (Христо, Тодор, Мария – майката на артиста, Кина, Георги и Иван, дядо ни когото не познаваме). По професия дядо Койчо е бил майстор-строител и предприемач. Къщите на улица “Теодоси Търновски” са били негова собственост. По разказ на баща ни Димитър И. Койчев (1923-1989, първи братовчед на Васил Иваноф, но не се познават), дядо му Койчо и брат му Никола Христов – Самоук (1844-1923; има пет деца Марко, Митьо Христо, Пенчо и Йордан) и други родолюбиви българи построяват сградата на училището в Дебелец. През 1879 г. върху паметна плоча написват следното: “Който иска наука – нека доде тука”. В долния етаж на школото е учредено първото читалище “Съгласие” в Дебелец. Дядо Койчо и брат му Никола – Самоук са хора с голяма воля, изобретателен ум (дядо Койчо си прави от дърво велосипед), упорити, природно надарени и много трудолюбиви. Много интересен е житейският път и делото на хаджи Никола – Самоук, описани от Ради Бонев в “21 очерци на заслужили граждани на град Дебелец”, 2007; от Ана Игнатова “За веялките на Никола – Самоук и на неговите последователи”. Никола Самоук е израснал в строителните бригади на Уста Кольо Фичето и е взел участие в строителството на моста край Бяла (1867), а след това емигрира в Австрия и Румъния. Според негови наследници, Кольо Фичето, върху една медна тепсия направил от восък макета на Беленския мост в къщата на Никола Самоук, по подобие на моста над река Белица (1679) при Дебелец. Никола е първият майстор на веялката, която изобретява по австрийски модел. От изобретението се заинтересувал много Матей Преображенски – Миткалото и посетил Дебелец, за да скицира веялката. През 1907 г. веялката на Никола получава сребърен медал на Лондонското изложение, а през 1910 г. заедно със сина си Йордан построява модерна фабрика за веялки и така слага началото на машиностроителната индустрия в Дебелец. Васил Иваноф е унаследил в голяма степен таланта, изобретателния ум, трудолюбието, свободолюбието и скромността и като тях е оставил огромно културно богатство.

Пътят към изкуството

Двете световни войни са преломни в живота на Васил Иваноф. Първата световна война прекъсва следването му в университета, където той изучава пластично изкуство, живопис, чертане и театрална декорация. През 1922 г. крайният му либерализъм го кара да напусне България и да се установи във Франция. От пристигането се до края на Втората световна война упражнява няколко професии: строителен бояджия; живописец (работи като реставратор в Лувъра); декоратор; художник – декоратор на платове (в ателието музей се съхранява сбирка); дълги години е професионален фотограф, първоначално е репортер-фотограф към списание, а по-късно отваря свое ателие за художествена фотография. Книгата на Уилям Лий “Керамичното изкуство” е срещата му със съдбата, която изцяло променя живота на 48-годишния българин. Втората му спътница Дениз Ру (23 години по-млада от него; юристка и сътрудничка в ЮНЕСКО, която след кончината му има огромен принос за прослава на изкуството му; създаване на асоциация на негово име; превръщане на ателието му в музей; подпомагане издаването на книги за него) изтъква, че “Васил Иваноф е истински творец на земята, въздуха, водата и огъня”. Не случаен е изборът му на селището Ла Борн във Франция, което е с големи традиции в керамичното производство. Там той намира суровината (специфичен вид глина – керамичен пясъчник) за своите сътворени с изщно майсторство 3000 произведения: скулптури, пана и керамични съдове; сам изгражда печ на дърва; сам добива дървата след подбор; извършва всичко това като ритуал, изпълнен с много любов, страст и познание, насочен към овладяване на отделните елементи и техните тайни. От 1996 г. пещта и ателието на Васил Иваноф са включени и са съхранявани в Инвентарния списък на историческите паметници на Френската република.

Посещение в България

През лятото на 1962 г. Васил Иваноф посещава скъпата на сърцето му Родина, за да се поклони на гроба на майка си Мария Койчева във Варна, чиято памет тачи като светиня. Дениз Ру като сътрудничка в ЮНЕСКО успява да организира съвместното им пътуване до България с кораб, на който е натоварен лекият му автомобил “Рено”. След срещата на близки и приятели във Варна, двамата предприемат обиколка с “Реното” по българското Черноморие и Южна България, стигат до язовир Батак, където почиват пет дни на къмпинг. След това посещават Дебелец и отсядат при семейството на първата му братовчедка Мария Кабакчиева, съпруга ѝ Дончо, сина ѝ Йордан и снахата Анка. В негово писмо от 19.09.1962 г. от Париж той им благодари за великолепия прием и гостоприемство, за милите детски спомени за стария двор, диканите, колата и грижите на кака му Мария за него. Писмото е придружено и от благодарности за изпратените подаръци от дъщеря му Аня (починала млада от хепатит), и сина му Ваня, както и от съпругата му Хенриета. Снахата на братовчедка му го завежда в Търново при вуйна му Елена Койчева (нашата баба и негова връстница; 1897-1975) в нашата стара родна къща. За съжаление, Васил Иваноф не успява да се запознае с първия си братовчед Димитър Койчев (баща ни и с нас), тъй като бяхме на почивка на море. Васил Иваноф е бил силно впечатлен, когато вижда върху нощното шкафче на вуйна си негова снимка като подофицер в българската армия, която тя съхранява над 40 години; за нея снимката е скъп спомен за обичта ѝ както към него, така и към дядо ни Иван – неговия вуйчо, двама много близки и духовно свързани роднини. Отказва да му даде снимката и Васил Иваноф я надписва с адреса си в Париж. Вуйна му е изненадана от внезапната му поява с Дениз Ру в Търново, посреща го с много вълнение, разказват си житейските премеждия, снимат се за спомен. По негово желание тя го гощава с пържени яйца, вкусна търновска салата с печени чушки, домати и

ул. Магистрална №17

сирене, както и с плодове. Споделя, че е мечтал да си хапне български зеленчуци и плодове, защото френските са само с красиви опаковки, без вкус. Обиколката им из България завършва в София, където се среща с близкия си приятел Стоян Долмов, припомнят си съвместното минало, както и изживяното от Васил Иваноф и митарствата му. Срещат се с общи приятели – художници и скулптори, с които обсъждат нещо особено важно, а именно намерението му да направи изложба в София. За съжаление, мечтата му да покаже творбите си в България и до днес не е сбъдната.

Възпоменателна прослава

Във Франция и по цял свят Васил Иваноф е добре известен посредством многобройните изложби; книгите и дисертациите, написани за него; ателието музей в Ла Борн; архивно дело в САЩ; множество генерирани сайтове в Интернет както сред широката публика, така и сред ценители, колекционери, изкуствоведи, дори и сред политици. Известно е, че френският политик Франсоа Митеран по време на своето посещение в Ла Борн през 1968 г. се запознава с Иваноф и си купува две негови творби. Двадесет години по-късно, при откриването на ателието музей, френският президент пише лично писмо до Дениз Ру, за да я поздрави, че е успяла да увековечи паметта му. В музея на модерното изкуство в Париж са събрани отзиви от присъствената книга за него:

“По-прекрасен майстор на керамиката от Иваноф няма никъде! По-голям творец от Иваноф – също няма. Делото му утешава.”

“Огненото му изкуство е в хармония със съвременните значими артистични течения, в които той се вписва по особено индивидуален начин.”

За нас, родствениците в България, е свят дълг да запазим родовата памет и спомена за човека и твореца Васил Иваноф, прославил се с изкуството си по цял свят и наредил творбите си сред най-големите изяви на нашето време.

Автор: Елена Д. Койчева – родственица

loading...

Горещи новини
Пари и власт
Крими
Общество
Здраве
Спорт
Видео
Общините

Всички текстове и изображения, публикувани в dnesbg.bg, са собственост на Издателска къща "Янтрапрес" АД и са под закрила на „Закона за авторското право и сродните им права“. Използването и публикуването на част или цялото съдържание на сайта без разрешение на Издателска къща "Янтрапрес" АД е забранено.
Броят се публикува в 12:30 ч.

Хотел в Арбанаси Лазерна епилация във Велико Търново пробиотици